
Vize a strategie rozvoje české společnosti v EU

Vedoucí dílčího projektu: Prof. PhDr. Martin Potůček, CSc. MSc.

Řešitelské pracoviště: CESES FSV UK

Doba řešení: 2005 – 2010/prodloužení do 2011

Dílčí projekt realizovaný v rámci společného výzkumného záměru FSV a FF UK [„Rozvoj české společnosti v EU: výzvy a rizika“ \(reg. č. MSM0021620841\)](#)

Předmětem řešení dílčího projektu VZ CESES „Vize a strategie rozvoje české společnosti v EU“ je identifikovat soubor relevantních vizí modernizace ČR, zjistit parametry existujících potenciálů a hybných sil realizace jednotlivých vizí a zpracovat možné strategie realizace těchto vizí uvnitř ČR i v kontextu procesů integrace ČR do EU a globální dělby práce. Současně kultivovat koncepční a metodickou základnu prognostické tvorby a veřejné politiky a stimulovat veřejný dialog zúčastněných aktérů o těch to otázkách.

Vzhledem k takto definované obsahové náplni bylo nutno jednak rozčlenit výzkum do dílčích [týmových projektů](#), současně však věnovat pozornost rozvíjení celkového konceptu tvorby souhrnných prognóz a strategií, koordinovat činnost jednotlivých tematických projektů a ověřovat výzkumné produkty ve veřejném prostoru – komunikovat s odbornou i občanskou veřejností a s politiky.

I. etapa řešení 2005-2007

Výzkumné činnosti se v první etapě řešení soustředily především na:

- diagnózu problémového pole modernizace české společnosti
- kultivaci teoretické a metodické základny prognostických prací souhrnného typu
- propracovávání možností souhrnného kritériálního posouzení aktuálního a možného budoucího vývoje české společnosti
- empirickou analýzu potenciálu strategického vládnutí a předpokladů významných společenských aktérů – nositelů vizí a rozvojových strategií
- návrhy dílčích strategií uplatnitelných při řešení specifických problémů
- navržení, uplatnění a rozvíjení metod komunikace a spolupráce s veřejností v prognostických pracích.

Výzkum byl rozčleněn do šesti týmových projektů, přičemž koordinaci jejich činnosti a komunikaci navenek zajišťoval první z nich:

[Vize a strategie rozvoje české společnosti v EU - koncepce, koordinace, komunikace](#)

[Strategické vládnutí](#)

[Konkurenční schopnost české ekonomiky a sociální soudržnost](#)

[Modernizace a její aktéři](#)

[Bezpečnost](#)

[Metodologie analýzy a tvorby veřejných politik a strategií](#)

II. etapa řešení 2008-2011

Výzkumné činnosti se v průběhu druhé etapy řešení orientují dvěma hlavními směry:

- na přípravu a realizaci prognostických prací souhrnného typu, kdy jsou propracovávány a postupně zveřejňovány jednotlivé moduly celkového řešení (identifikace vnitřních trendů, vnějších trendů, rozštěpů a rozhodovacích uzlů prostoru strategických voleb, strategických inovací, scénářů postavených na identifikaci možných strategií diferencovaných aktérů atp.). Zde jsou uplatňovány metodické postupy souhrnného prognózování.

[Schéma modulárního přístupu k tvorbě vizí a strategií ČR](#)

[Modulární přístup k tvorbě vizí a strategií České republiky v době globalizace a evropské integrace – charakteristika prvků](#)

Práce souhrnného typu vyvrcholí přípravou a vydáním syntetického výstupu „Jak rozumět budoucnosti“.

- na řešení vybraných problematik celkového pole problémů české společnosti - kritéria vývoje české společnosti a trade-offs mezi nimi, strategická dimenze české veřejné politiky a správy, bezpečnost, aktéři a modernizace. Výzkum je realizován v rámci pěti týmových projektů:

Kritéria, koordinace, komunikace

Strategické vládnutí

Modernizace a její aktéři

Bezpečnost

Metodologie analýzy a tvorby strategií a veřejných politik: problémově orientovaný přístup a jeho aplikace

Týmové projekty

*** Vize a strategie rozvoje české společnosti v EU - koncepce, koordinace, komunikace/ Kritéria, koordinace, komunikace**

Odpovědný řešitel: RNDr. Miroslava Mašková, CSc. (etapa 2005-2007), Prof. PhDr. Martin Potůček, CSc. MSc. (etapa 2008-2011)

Tento projekt má v rámci dílčího projektu **Vize a strategie rozvoje české společnosti v EU** specifickou zastřešující úlohu. V jeho rámci je rozvíjen celkový koncept tvorby souhrnných vizí a strategií, koordinována činnost dalších týmových projektů a rozvíjena komunikace ve veřejném prostoru jako nezbytný předpoklad tvorby a uplatnění vizí a strategií v reálném životě.

I. etapa řešení 2005-2007

V první etapě řešení se práce v konceptuální rovině soustředily na:

- diagnózu problémového pole modernizace české společnosti
- kultivaci teoretické základny prognostických prací souhrnného typu
- propracovávání možností souhrnného kritériálního posouzení aktuálního a možného budoucího vývoje české společnosti

II. etapa řešení 2008-2011

Ve druhé etapě řešení se práce soustřeďují na:

- propracování souhrnného teoretického základu tvorby vizí a strategií
- zpřesnění celostního metodického postupu druhé etapy prognostických prací (modulárního přístupu k tvorbě vizí a strategií)
- empirickou identifikaci trendů, ohrožení a příležitostí pro Českou republiku
- formulaci výpovědí o možných budoucnostech (v podobě variantních scénářů) a formulaci strategických inovací
- zobecnění zkušeností z obou cyklů tvorby vizí a strategií pro prognostickou praxi
- pokračování výzkumu vztahu sociální soudržnosti a ekonomické konkurenceschopnosti.

Výstupy

*** Strategické vládnutí**

Odpovědný řešitel: Prof. PhDr. Martin Potůček, CSc. MSc. (etapa 2005-2007), Prof. PhDr. František Ochraňa, DrSc. (etapa 2008-2011)

Předmětem řešení tohoto týmového projektu je analýza podmínek a možností uplatnění strategického vládnutí v České republice a promítnutí získaných poznatků do tvorby vizí a strategií rozvoje české společnosti v EU.

I. etapa řešení 2005-2007

Projekt se soustředil především na vypracování teoretických východisek zkoumání problematiky strategického vládnutí. Souběžně shromažďoval i empirické poznatky o procesech strategického vládnutí (nebo jejich absenci) na různých úrovních, ale i ve vztahu k mezinárodním a nadnárodním institucím, především EU. Zabýval se i mezinárodním srovnáním přístupů ke strategickému vládnutí ve vybraných jiných zemích světa.

II. etapa řešení 2008-2011

V současné etapě řešení pokračuje zpracováním dalších empirických poznatků o způsobu vládnutí v ČR, jsou připravována systémová východiska pro efektivnější fungování ústřední státní správy, promítnutá ve vybraných případech až do podoby konkrétních metodik.

Výstupy

*** Konkurenční schopnost české ekonomiky a sociální soudržnost**

Odpovědný řešitel: Doc. Ing. Vladimír Benáček, CSc. (etapa 2005-2007)

Klíčovým záměrem projektu je poznat také pravděpodobné sociální důsledky jednotlivých procesů ekonomické integrace EU, zejména formování jednotného ekonomického evropského prostoru. Zejména zde půjde o poznání toho zda a v jaké podobě lze zachovat specifické formy (typy) národních sociálních politik i v rámci prohlubující se ekonomické integraci EU.

I. etapa řešení 2005-2007

Projekt se v první etapě řešení soustředil na rozpracování teoretických souvislostí mezi konkurenční schopnosti podniků na jedné straně a dopadu takto úzce chápané konkurenční schopnosti na širší pojetí sociálního blahobytu a dlouhodobé udržitelnosti rozvoje společnosti. Byly zkoumány konkrétní problémy české ekonomiky na úrovni podniků a odvětví.

II. etapa řešení 2008-2011

Problematika vztahu konkurenční schopnosti a sociální soudržnosti je začleněna do rámce řešení týmového projektu
Kritéria, koordinace, komunikace

Výstupy

*** Modernizace a její aktéři**

Odpovědný řešitel: Doc. Pavol Frič, PhD.

Předmětem celkového řešení týmového projektu je analýza perspektivního myšlení českých elit a veřejnosti jako aktérů modernizace v závislosti na jejich hodnotovém zázemí a vývoji vzájemných vztahů.

I. etapa řešení 2005-2007

Úvodní tři roky řešení TP byly věnovány dvěma hlavními aktivitám, které probíhaly paralelně:

- a) Vytváření teoretického zázemí pro zkoumání vztahů veřejnosti a elit na pozadí modernizačních procesů a jejich reflexe u obou aktérů.
- b) Přípravu terénního šetření zaměřeného na výzkum veřejnosti a elit. Tato příprava spočívala v sekundární analýze a statistickém vyhodnocování dat získaných jinými výzkumy v minulosti a také ve zpracování výzkumného nástroje pro výzkum elit pod názvem „Vztahy elit a veřejnosti“, jehož terénní sběr dat byl ukončen v listopadu 2007.

II. etapa řešení 2008-2011

Cílem pro období 2008-2010 je na základě vlastních empirických dat zjistit, jaké jsou vztahy mezi veřejností a elitami v ČR z pohledu konceptů a) vůdcovství, b) politické podpory, c) sociální soudržnosti. Naším záměrem je ověřit platnost hypotéz plynoucích z těchto konceptů v podmínkách postkomunistické společnosti a identifikovat možný vliv našich závěrů na celkové směřování země, resp. na modernizační procesy, které v ní aktuálně probíhají.

Výstupy

*** Bezpečnost**

Odpovědný řešitel: PhDr. Miloš Balabán, PhD.

Projekt je zaměřen na zpracovávání analytických podkladů, scénářů a vizí, které mohou být využity jako podklad pro kvalitní rozhodovací procesy v rámci procesu tvorby a realizace bezpečnostní politiky. Důraz je kladen na to, aby analytické podklady, scénáře a vize byly zároveň funkčně provázány se strategiemi a koncepcemi v oblasti bezpečnostní politiky Evropské unie.

I. etapa řešení 2005-2007

Projekt vycházel z koncepce rozšířeného pojetí bezpečnosti, identifikoval klíčové faktory ovlivňující bezpečnost ČR, připravoval střednědobé a dlouhodobé prognózy vývoje bezpečnostní situace ve světě, Evropě a ČR. Členové týmu se podíleli na odborné diskusi o definování priorit bezpečnostní politiky ČR v návaznosti na politické a strategické priority NATO a Evropské unie.

II. etapa řešení 2008-2011

V návaznosti na úspěšné zavedení rozšířeného pojetí bezpečnosti do českého prostředí a jeho přijetí širokou odbornou veřejností týmový projekt pokračuje v rozvíjení konceptuálního rámce bezpečnosti, včetně nových dimenzí bezpečnostní politiky (týká se především konceptu „lidské bezpečnosti“ - Human Security). Kromě analýzy dimenzí a referenčních objektů bezpečnosti je pozornost věnována také identifikaci nových, teoreticky relevantních a dosud málo tematizovaných souvislostí mezi bezpečností a dalšími sférami společenské reality.

Výstupy

*** Metodologie analýzy a tvorby veřejných politik a strategií/**

Metodologie analýzy a tvorby strategií a veřejných politik: problémově orientovaný přístup a jeho aplikace

Odpovědný řešitel: PhDr. Arnošt Veselý, PhD.

Projekt představuje metodický svorník celého dílčího projektu. Jeho cílem je kultivovat teoretickou a metodickou základnu prognostických prací souhrnného typu a zobecňování zkušeností z praxe prognostické tvorby a veřejné politiky.

I. etapa řešení 2005-2007

Práce týmu byla orientována spíše teoreticky. Hlavním cílem projektu v této etapě řešení bylo shromáždit, analyzovat a klasifikovat metody využitelné pro podporu racionálního a na budoucnost orientovaného veřejně politického rozhodování. Metodologické přístupy byly ověřovány především v oblasti vzdělávací politiky

II. etapa řešení 2008-2011

V současnosti se projekt zaměřuje na konkrétní - ale výběrovou - aplikaci metod identifikovaných v předchozí části řešení a ověření metod a metodologických postupů na konkrétních věcných tématech. Tým propracovává problémově-orientovaný přístup ve veřejné politice a studiích budoucnosti, který je na CESES dlouhodobě rozvíjen, ale který stále nebyl dostatečně systematicky zpracován a empiricky ověřen. Konkrétně to znamená zaměření se vymezení problému a evaluaci dosavadních i navrhovaných politik a celkové propracování problémového přístupu.

Výstupy